

Recenzja dorobku naukowego, dydaktycznego oraz organizacyjnego

dr Marty Kowalczuk-Walędziak

w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego

w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika

prowadzonym w Uniwersytecie w Białymstoku

(Podstawa prawna: art. 221 ust.5 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U.2022.574 t. j. ze zm.) oraz na podstawie Uchwały nr 2539 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 23 września 2019)

W recenzji przedstawiam ocenę dotyczącą tego, czy przedłożona przez dr Martę Kowalczuk-Walędziak dokumentacja osiągnięć i dorobku naukowego uzasadniają nadanie Jej stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk społecznych w zakresie pedagogiki. Po prezentacji Jej sylwetki zawodowej uzasadniam kolejno, że wskazany we wniosku cykl publikacji, zatytułowany *Działalność badawcza w rozwoju zawodowym nauczycieli: motywacja, znaczenie, efekty, uwarunkowania (w świetle wyników badań międzynarodowych)*, spełnia wymóg „osiągnięcia naukowego stanowiącego znaczący wkład w rozwój dyscypliny naukowej” (pedagogiki), oraz że udokumentowany w nim pozostały dorobek naukowy Habilitantki pozwala uznać Jej „aktywność naukową ... realizowaną w więcej niż jednej uczelni, w szczególności zagranicznej”, za „istotną”. Całość zamykam formalną konkluzją.

Sylwetka naukowa. Drogę rozwoju naukowego Habilitantki charakteryzuje mocne zakorzenie w rodzimym uniwersytecie i konsekwentne budowanie pozycji w międzynarodowym otoczeniu badawczym. Analiza całokształtu Jej dotychczasowego dorobku ujawnia dużą zdolność korzystania „z” i współ/tworzenia środowisk naukowych oraz przenikania, wzajemnego dopełniania różnorodnych form działalności podejmowanej w tych mikro- czy mezo-światach nauki.

Solidny fundament rozwoju naukowego Habilitantki to studia na kierunku pedagogika i zatrudnienie na stanowisku nauczyciela akademickiego na Wydziale Pedagogiki i Psychologii w Uniwersytecie w Białymstoku. W 2006 roku Habilitantka uzyskała na podstawie obrony pracy magisterskiej przygotowanej pod kierunkiem dr. hab. Włodzimierza Prokopiuka prof. UwB pod tytułem „Wychowawcy klasowi wobec problemu zaburzeń odżywiania u młodzieży szkolnej” tytuł magistra pedagogiki W tym samym roku została zatrudniona na etacie asystenta w Zakładzie Pedagogiki Ogólnej i Metodologii Badań Pedagogicznych, uzyskując pięć lat później, w 2011 roku, pierwszy stopień naukowy (doktora nauk humanistycznych w zakresie

pedagogiki). Promotorem Jej rozprawy doktorskiej nt. „Poczucie sprawstwa społecznego pedagogów” był ponownie dr. hab. Włodzimierz Prokopiuk Prof. UwB, a w roli recenzentów wystąpili Profesorowie Wiesław Theiss i Rafał Piwowarski. W okresie 2013-2019 zajmowała pozycję adiunkta w Zakładzie Pedagogiki Ogólnej i Metodologii Badań Pedagogicznych). Od roku 2020 jej działalność akademicka jest już afiliowana przy Katedrze Studiów Społecznych i Edukacyjnych Wydziału Nauk o Edukacji Uniwersytetu w Białymstoku. W tym samym czasie powierzono jej też pełnienie na tym Wydziale funkcji prodziekana ds. współpracy międzynarodowej.

Powierzenie Habilitantce tej funkcji (prodziekana ds. międzynarodowych) wskazuje na drugi ważny wymiar (i zdolność do dyskutowania) rozwijanych przez Nią zainteresowań naukowych. O ile bowiem cechą pierwszą i główną podejmowanej przez Panią dr Martę Kowalczuk-Wałędziak aktywności badawczej jest skupienie na relacji teorii i praktyki w akademickim kształceniu pedagogów i nauczycieli, to drugim wyznacznikiem jest rozpoznawanie *status quo* dla zmiany paradygmatu edukacji profesjonalistów funkcjonujących w sektorze społecznym w międzynarodowym otoczeniu, i to we współpracy z badaczami reprezentującymi ośrodki akademickie z innych krajów. Habilitantka korzysta w pełni z możliwości, jakie tworzy usytuowanie rodzimego uniwersytetu w europejskiej przestrzeni badawczej. Odbywane staże i wizyty studyjne w uniwersytetach zagranicznych owocują rozpoznaniem w tych środowiskach podobnych problemów i podejść do ich rozwiązywania, co doprowadziło do podejmowania wspólnych z ich przedstawicielami projektów badawczych, przedstawianie ich wyników na międzynarodowych konferencjach i publikacji w renomowanych czasopiśmie międzynarodowych. Podkreślić przy tym warto, że dr Kowalczuk-Wałędziak nie koncentruje się przy tym wyłącznie na karierze własnej. Doświadczeniami i kontaktami dzieli się z otoczeniem – zarówno tym najbliższym, uczelnianym, jak i szerszym, krajowym. Zorganizowanie w Uniwersytecie w Białymstoku takiego prestiżowego wydarzenia, jak *ATEE 2019 Spring Conference 'Desingning Teacher Education and Professional Developmnet for the 21 Century: Corrent Trends, Challeges and Directions for the Future'*, nie jest tu jedynym tego typu zaangażowania przykładem. Habilitantka prowadzi na uczelni i w innych uniwersytetach wiele innych konferencji, cyklicznych seminariów i warsztatów z wykorzystaniem dorobku wypracowanego w międzynarodowych gremiach. Także afiliowane przy uczelni projekty badawcze (Zob. np. NCN OPUS 21 czy projekt realizowany we współpracy z Uniwersytetem w Northampton) stanowią tych doświadczeń wyraz docenienia przez decydentów w świecie nauki.

Osiągnięcie naukowe – cykl publikacji *Działalność badawcza w rozwoju zawodowym nauczycieli: motywacja, znaczenie, efekty, uwarunkowania (w świetle wyników badań międzynarodowych)*, konstituowane jest przez autorską monografię *Building a Research-Rich Teaching Profession. The Promises and Challenges of Doctoral Studies as a Form of Teacher Professional Development*, wydanej w 2021 roku w wydawnictwie Peter Lang w prestiżowej serii Higher Education Research and Policy (HERP), której redaktorem jest Marek Kwiek, oraz współautorskich publikacji w postaci artykułów zamieszczonych w międzynarodowych czasopiśmie naukowych oraz rozdziału w *The Palgrave Handbook of Teacher Education Research* opublikowanej w 2022 roku pod redakcją Iana Mentera w wydawnictwie Springer.

Monografia poświęcona budowaniu bogatej w działania badawcze profesji nauczania stanowi wykładnię potrzeb i wyzwań związanych z uczestnictwem nauczycieli w programach/studiach doktoranckich pod kątem ich profesjonalnego rozwoju. Składa się z dwóch części (teoretycznej i empirycznej) obejmujących w sumie dziewięć rozdziałów. W pierwszej części (rozdziały 1-4) czytelnik zostaje zapoznany z kontekstem i ramami teoretycznymi oraz metodologicznymi podstawami badań własnych. Część druga (rozdziały 5-9) poświęcona jest prezentacji i dyskusji badawczych ustaleń. Całość wywodu, bogatego pod względem merytorycznym, ze znakomicie ustrukturyzowanymi treściami i staranną edycją, charakteryzuje też dobry język przekazu. Doceniając te walory, pomijam niżej streszczenie poszczególnych rozdziałów, by skupić się na dowodach wkładu tej pozycji, lokowanej na styku pedeutologii, dydaktyki szkoły wyższej i polityki oświatowej do reprezentowanej przez Kandydatkę dyscypliny naukowej, czyli pedagogiki.

Po pierwsze, podkreślić pragnę, iż pole problemowe, w którym Habilitantka usytuowała prowadzone poszukiwania nie było dotąd w krajowej pedagogice zbyt intensywnie eksploatowane. O ile bowiem debata na temat wiązania rozwoju profesjonalnego nauczycieli z prowadzonymi przez nich poszukiwaniami ma już pewną tradycję (począwszy od monografii Stanisława Palki *Teoria pedagogiczna a praktyczne doświadczenia nauczycieli* wydanej w 1989 roku, poprzez teksty poświęcone nowemu profesjonalizmowi nauczycieli traktującemu refleksję w nauczaniu *via* badania związane z praktyką (np. badania w działaniu) jako rdzeń tzw. doskonalenia (Zob. np. prace Marii Czerepaniak-Walczak, Joanny Madalińskiej-Michalak, Gołębiak i in.), to badanie tego, co do rozwoju nauczycieli i pośrednio zmiany kultury szkoły wnosi podejmowanie przez nauczycieli studiów doktoranckich, ukończonych obroną dysertacji, to szlak zaledwie przetarty. Poza znanymi też Habilitantce tekstami afiliowanymi przy DSW, prezentującymi współpracę kilku uczelni europejskich w projekcie *European Doctorate in Teaching Education* poświęconego doktoratom profesjonalnym w edukacji nauczycieli (Zob. Ligus, Cervinkova, Schratz i in.) finansowanego z Programu Horyzont 2020, kontynuowanego obecnie przez część uczestników w mniej formalnej, ale w dalszym ciągu w między instytucjonalnej formule (Zob. sekcja tematyczna w jednym z ostatnich numerów *Forum Oświatowego* <34(1) 2022> pt. *Niezależność, interdyscyplinarność, międzynarodowość: idea 'higher bildung' w kształceniu doktorskim*), trudno znaleźć szersze omówienia badań prowadzonych w tym obszarze pedeutologii.

Po drugie, za oryginalny uznać należy sposób podjęcia celu badań i rozwiązania postawionego problemu badawczego. Usytuowanie badań w paradygmacie interpretatywnym jako podstawie przyjęcia w nich podejścia jakościowego poprzez realizację 31 swobodnych, choć ukierunkowanych pytaniami wynikającymi ze struktury przedmiotu badań, wywiadów z nauczycielami, dobranymi zgodnie ze strategią „śnieżnej kuli”, reprezentującymi różne przedmioty nauczania w szkole, i to zarówno tymi, którzy uzyskali już pierwszy stopień naukowy jak i tymi, którzy podążają dopiero tą ścieżką, zasługuje na szczególne podkreślenie. Oddanie im głosu w interesującej Badaczkę sprawie, po/traktowanie w kategoriach „ekspertów od własnego życia”, przynosi interesujące odpowiedzi na postawione pytania. Oczywiście, zgodzić się też z Habilitantką należy, że dla budowania bogatej w badania profesji nauczania *via* udział w studiach doktoranckich, warto poszerzyć prowadzące dotąd poszukiwania o ogład obietnic i wyzwań stojących przed realizatorami takiej formy doskonalenia nauczania ze strony promotorów prac doktorskich przygotowywanych przez nauczycieli, i dla zbadania efektu

doktoratu w zmianie kultury szkoły sięgnąć choćby po etnografię edukacyjną. Świadomość ograniczeń dotychczasowych rozpoznań i otwartość na kolejne projekty z zastosowaniem bardziej wyrafinowanych wersji badań prowadzonych w paradygmacie konstruktywistycznym czy może „uczestniczącym” (określ. Guby i Lincoln pochodzące z podręcznika badań jakościowych wydane pod redakcją Normana Denzina i Yvonne Lincoln także w Polsce pod tytułem *Metody badań jakościowych*, PWN, 2009, s. 282-290) pozwalają spodziewać się, szczególnie w kontekście ukierunkowanej na przedmioty „metodologiczne” działalności dydaktycznej, poszerzenia spektrum strategii badawczych na przykład w pracach prowadzonych pod Jej kierunkiem po uzyskaniu drugiego stopnia naukowego.

Po trzecie – wysoko cenię efekt studiów literaturowych przedstawionych przez Autorkę w rozdziale poświęconym ramom teoretycznym badań własnych. Prowadzone na kartach książki rekonstrukcje modeli rozwoju profesjonalnego nauczycieli, sposób ich dyskusowania, zasługują na szczególne wyróżnienie także w kontekście nikłej obecności tego dyskursu w krajowym piśmiennictwie pedeutologicznym. Z uwagi na przeinaczenia czy uproszczenia percepcji tego nurtu zachęcałabym Autorkę do przygotowania w oparciu o ten materiał publikacji w języku polskim (a może wydanie tłumaczenia całej monografii w jakiejś krajowej oficynie (?)).

I po czwarte, choć nie w znaczeniu mniej istotne, za szczególnie wartościowy uznaję aplikacyjny wymiar badań prezentowanych w monografii. Wnioski wynikające z prowadzonego postępowania mogą mieć dużą wagę dla innego po/myślenia o studiach doktoranckich adresowanych do praktyków (przez decydentów w zakresie polityki oświatowej, osoby zarządzające na uczelniach studiami trzeciego stopnia, nauczycieli prowadzących na nich standardowe zajęcia dydaktyczne oraz promotorów występujących w przewodach doktorskich, a także członków rad akademickich (czy innych ciał kolegialnych) decydujących o ścieżkach rozwoju tzw. młodej kadry naukowej.

Problematyka podjęta w monografii znajduje dopełnienie w pięciu innych współautorskich publikacjach – czterech artykułach opublikowanych w czasopismach naukowych i jednego rozdziału w pracy zbiorowej. W przeciwieństwie do monografii osadzonej na badaniach jakościowych, prowadzonych w kontekście krajowym, mają one międzynarodowy charakter i realizowane są głównie w konwencji ilościowej (w jednym przypadku badania stanowiące podstawę publikacji mają charakter ilościowo-jakościowy). Dwa spośród nich, podobnie jak monografia autorska, prezentują wyniki badań mających na celu rozpoznanie miejsca i roli studiów doktoranckich w procesach rozwoju profesjonalnego nauczycieli i przedstawicieli innych profesji społecznych oraz medycznych. O ile w pierwszym z nich, autorki koncentrują się na motywacji ich podejmowania przez nauczycieli i spodziewanym przez nie wpływie ich praktykę (zob. Kowalczyk-Walędziak i in., <2017> *Teachers pursuing a doctoral degree: Motivations and perceived impact*, *Educational Research*, 3/59), to drugi dotyczy już bardziej szczegółowego problemu, a mianowicie definiowania w edukacji doktorantów relacji badania – praktyka przez przedstawicieli innych niż nauczanie profesji społecznych oraz medycznych (Zob. Alves, Lopes, Meezes, Kowalczyk-Walędziak <2021> *The research-practice nexus in doctoral education: The voices of social and health sciences. PhD candidates and graduates*, *Research in Post-Compulsory Education*, 26/03). Percepcji znaczenia badań podejmowanych w ramach prac magisterskich dla rozwoju profesjonalnego nauczycieli, szczególnie w aspekcie nabywania kluczowych kompetencji XXI

wieku, poświęcone są także dwa artykuły napisane z udziałem badacza reprezentującego UK, a nie tylko kraje EU (Zob. Kowalczyk-Wałędziak i in. <2020> Meaningful time for professional growth or a waste of time? A study in five countries on teachers' experiences within master's dissertation/thesis work, *Teaching Education*, 31/4; Kowalczyk-Wałędziak i in. <2022> Empowering education professionals with twenty-first century skills through Master's of Education dissertation/thesis, *Innovations in Education and Teaching International*, 59/6). Całość cyklu zamyka współautorstwo wydanego przez witrynę Palgrave Macmillan podręcznika pod redakcją Iana Mentera pt. *The Palgrave Handbook of Teacher Education Research*. W rozdziale zatytułowanym „Postgraduate Research as a Vehicle for (Trans)forming Teachers' Professional Development: Opportunities and Challenges, opartym na metarefleksji nad badaniami wskazanymi wyżej znajdujemy znakomite podsumowanie całości procesu i badawczych ustaleń cyklu publikacji poddanego ocenie w kategoriach osiągnięcia naukowego.

Dodać przy tym warto, iż teksty przygotowane we współpracy z autorami reprezentującymi uczelnie zagraniczne nie są oparte na badaniach *stricte* porównawczych. Pisane w konwencji poszerzonych (bo transgranicznych poszukiwań) pozwalają jednak uchwycić emergencję procesów i zjawisk we współczesnej edukacji nauczycieli jako istotnych dla redefinicji zarówno modelu przygotowania do nauczania jak i doskonalenia działalności edukacyjnej prowadzonej w sektorze publicznym. Skupienie na pozyskaniu nauczycielskich ocen i opinii dotyczących *status quo* kształcenia przez badania na poziomie studiów magisterskich i doktoranckich w wybranych krajach stanowić może wartościowy punkt wyjścia zmiany w interesującym nie tylko autorów tekstów zakresie (po/myślenia na nowo związku między teoretycznością a praktycznością studiów pedagogicznych).

Moja ocena cyklu w kategoriach osiągnięcia naukowego jest wysoka. Osadzenie prowadzonych poszukiwań w wybranym polu problemowym, formułowanie i sposób podejmowania pytań badawczych, zakres i dyskusja uzyskanych rezultatów, pozwalają określić konkretny wkład do rozwoju reprezentowanej przez Habilitantkę subdyscypliny pedagogiki, czyli pedeutologii, szczególnie jej nurtów uwzględniających dorobek innych subdyscyplin, takich jak wspomniane już wyżej studia z zakresu polityki oświatowej i naukowej, pedagogiki (czy/i dydaktyki) szkoły wyższej, i to zarówno w wymiarze krajowym jak i międzynarodowym. Idea i wyrastające z niej koncepcje rozwoju profesjonalnego nauczycieli ujmowanego w kategoriach zdolności do stałego redefiniowania nauczania z udziałem refleksji wywodzonej z samodzielnie prowadzonych (choć pod kierunkiem naukowym nauczycieli akademickich) badań naukowych, oraz wołania o traktowanie praktyki edukacyjnej jako źródła problemów badawczych i terenu podlegającego z ich udziałem transformacji z drugiej, nie są, co wykazuje w autoreferacie i studiach literaturowych także Habilitantka - sprawą nową. Rozwijane były zarówno w dyskursie naukowym jak i deliberacyjnym w przestrzeni międzynarodowej, w tym europejskiej, i rekonstruowane także w debacie krajowej już od przełomu lat 80/90 minionego wieku. Problemem dotąd jednak nie rozwiązany jest praktyczna aplikacja tych idei. Okazuje się, że i w tym obszarze edukacji, „sprawdza się” spostrzeżenie Lindy Evans zawarte w artykule 'Professionalism, professionalism and development of education' opublikowanym w *British Journal of Educational Studies* (2003; 56/1) wskazujące, że realna zmiana nauczania dokonuje się nie tyle albo nie tylko na skutek stawiania formalnych żądań (oczekiwań władz), pod wpływem rekomendacji wynikających z prac teoretyków i badaczy edukacji czy

upowszechnianych wyników ewaluacji. To styk praktyki z lokalnym zarządzaniem jest tym „gorącym” czy krytycznym miejscem, w którym poszczególne wiązki dyskursu profesjonalizacji nauczania *via* badania naukowe mają szansę zostać urzeczywistnionymi. Wyniki badań prowadzonych przez dr Martę Kowalczuk-Wałędziak – zarówno tych prowadzonych indywidualnie jak i zespołowych, ukazujące problem aplikacyjny koncepcji nauczania „bogatego w badania naukowe”, przynoszą twarde empiryczne dowody weryfikujące to stanowisko w odniesieniu do edukacji na poziomie wyższym, w tym także na poziomie studiów trzeciego stopnia.

Przeprowadzone w drugiej połowie ubiegłego stulecia procesy inkorporacji kształcenia nauczycieli do akademii, powszechne objęcie przyszłych nauczycieli wymogami ukończenia studiów na poziomie magisterskim, próby wprowadzenia tzw. doktoratów profesjonalnych dla nauczycieli we wspólnej europejskiej przestrzeni edukacyjnej czy opierania ewaluacji procesów edukacyjnych, także tych wewnętrznych, o badania naukowe (zob.np. prace Henryka Mizerka) nie przyniosły – jak się okazuje w świetle wielu empirycznych rozpoznań nie tylko w naszym kraju, rezultatów przekładających się na zmianę paradygmatyczną nauczania w szkolnictwie publicznym (przesunięcia od paradygmatów instrumentalnych w kierunku paradygmatów interpretacyjno-konstruktywistycznych czy transformatywnych). Stąd, wysiłek podjęty przez dr Martę Kowalczuk-Wałędziak w zespole badaczek i badaczy reprezentujących uniwersytety z krajów zmagających się z pozostałościami etatyzmu w edukacji (Rumunii, Łotwy, ale też Portugalii), skontrastowany z przypadkiem Wielkiej Brytanii, nastawiony na „rozumienie i interpretację badanego zjawiska z perspektywy indywidualnych doświadczeń nauczycieli” (Autoreferat, s. 18), demaskujący instytucjonalne i kulturowe ograniczenia z jednej strony, ale i potencjał ludzki (grup i indywidualów) z drugiej, jest nie do przecenienia.

Nawiązując do podkreślanego wyżej zespołowego wymiaru badań prowadzonych przez Habilitantkę (co traktuję jako walor) i kierując się tzw. ostrożnością procesową” wynikającą z czytania zapisu w Ustawie w brzmieniu „Osiągnięcie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, może stanowić część pracy zbiorowej, jeżeli opracowanie wydzielonego zagadnienia jest indywidualnym wkładem osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego”, chciałabym niżej podkreślić, że zważywszy na dialogiczny sposób bycia (Heidegger) dr Kowalczuk-Wałędziak w „przygodnych i tymczasowych” (w języku Rorty’ego) międzynarodowych wspólnotach badawczych, kryterium wskazanego w Ustawie nie można w odniesieniu do współautorstwa artykułów i rozdziału w pracy zbiorowej wskazanych do oceny traktować literalnie (monografia *Building a research-rich teaching profession. The promises and chalanges of doctoral studies as a form of teacher professional development*, podstawowa dla proponowanego do oceny cyklu, ma w pełni autorski charakter). Oświadczenia współautorów dołączone do dokumentacji wniosku w pełni tę konstatację potwierdzają.

Rozwijana w przestrzeni międzynarodowej działalność badawcza Habilitantki - tak ze względu na treść jak i sposób jej prowadzenia ma duży potencjał dalszego rozwoju (co podkreśla w autoreferacie także Kandydatka) oraz znaczenie dla praktyki. Zauważalna obecność w europejskim dyskursie pedeutologicznym staje się widoczną nie tylko dzięki zajęciu się przez Nią jednym z krytycznych, ważnych szczególnie w perspektywie aktualnej polityki europejskiej, problemów osadzania/wiązania edukacji nauczycieli z badaniami typu *praxis*, czy przygotowaniu metodologicznemu do prowadzenia poszukiwań zarówno w konwencji ilościowej jak i jakościowej, ale nade wszystko otwartości na konsekwentne

poszerzanie pola zainteresowań we współpracy z innymi badaczami prowadzącymi swe poszukiwania na podobnych podstawach paradygmatycznych.

Aktywność naukową Habilitantki oceniam po pierwsze, przez pryzmat jej dorobku publikacyjnego (z wyłączeniem monografii i publikacji konstytuujących cykl poddany ocenie jako osiągnięcie naukowe), po drugie - aktywności konferencyjnej i działalności naukowej w międzynarodowej, uczelnianej i lokalnej przestrzeni, po trzecie – z perspektywy udokumentowanych osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzatorskich.

Główne wątki tematyczne tej aktywności, udokumentowane powiązaniem tematycznie dorobkiem publikacyjnym, określić można jako

- redefinicja akademickiego modelu kształceniu nauczycieli (rola badań naukowych w tych procesach, tutoring akademicki, „nowa” metodyka)
- budowanie społeczności praktyków i współpraca nauczycieli także w wymiarze międzynarodowym
- współpraca uniwersytetu z otoczeniem społecznym
- transformacja systemów edukacji nauczycieli w krajach posttotalitarnych.

Aktywność w każdym z wyróżnionych pól udokumentowana została zestawem publikacji. Jest to dorobek bogaty ilościowo (obejmuje ponad 30 pozycji), wartościowy merytorycznie oraz spełniający wymogi bibliometryczne stawiane na tym etapie rozwoju zawodowego¹. Składają się nań zarówno artykuły w recenzowanych czasopismach naukowych jak i rozdziały w wieloautorskich monografiach, redakcje monografii i materiałów pokonferencyjnych, oraz podręczniki i poradniki adresowane do nauczycieli i szerszego otoczenia. Podkreślić przy tym należy – szczególnie w aspekcie rozwoju naukowego Habilitantki - jego spójność wewnętrzną. Publikacje przedstawione w autoreferacie i dokumentacji wniosku – zarówno poprzedzające jak i współtowarzyszące tekstom przedstawianym jako „osiągnięcie naukowe”, pozostając wzajemnie powiązanymi, odzwierciedlają zainteresowania badawcze i sposób bycia w świecie akademii otwartej na współpracę z innymi, ukazując jednocześnie zajmowaną w nim, tymże świecie, pozycję.

W kontekście tym warto podkreślić, że większość dorobku Habilitantki publikowana jest w anglojęzycznych czasopismach naukowych. Świadczy to nie tylko o otwartości na dzielenie się ideami i badawczymi ustaleniami z przedstawicielami międzynarodowego środowiska pedeutologicznego, ale i o gotowości do poddawania tekstów, w których są one prezentowane, wymagającym procedurom recenzenckim.

Dr Marta Kowalczyk-Walędziak aktywnie też uczestniczy w rozwoju czasopism naukowych w kręgu Europy Środkowej i Wschodniej. W okresie 2018-2021 pełniła funkcję zastępczyni redaktor naczelnej czasopisma adresowanego do międzynarodowych odbiorców *Polish Journal of Educational Studies* wydawanego przez Wydział Nauk o Edukacji Uniwersytetu w Białymstoku. Jest członkinią rad redakcyjnych dwóch innych czasopism: *Pedagogy* - czasopisma indeksowanego w SCOPUS, wydawanego przez Vytautas Magnus University Education Academy oraz *Eastern European Journal of Transnational Relations* wydawanego w rodzimym uniwersytecie na Wydziale Prawa. Doceniając ten wkład nie można

¹ Tzw. Impact factor odnośnie do całego dorobku wynosi 6.221, liczba cytowań w Google Scholar 125, w Scopus – 14, w Web of Science 11; jeśli idzie o Indeks Hirsha to wartość h w Google Scholar wynosi - 7, i po 2 w Scopus i w Web of Science.

też nie wspomnieć o Jej współpracy w roli recenzenta z innymi redakcjami czasopism naukowych – zarówno krajowymi jak i zagranicznymi.

Bogata jest też (co w kontekście wskazanego wyżej dorobku publikacyjnego wydaje się oczywiste) udokumentowana we wniosku aktywność konferencyjna Habilitantki. Lista wydarzeń, w których wzięła udział (w tym także w roli referentki) jest znaczna. W wykazie dołączonym do wniosku dołączonym do wniosku znajdujemy 38 pozycji (w tym 33 adresowanych do międzynarodowego odbiorcy). Często były to wystąpienia plenarne (na imienne zaproszenie) wygłaszane w trakcie konferencji organizowanych pod egidą międzynarodowych stowarzyszeń naukowych, referaty prezentowane na ogólnopolskich konferencjach pedagogicznych, a także spotkaniach naukowych organizowanych w uczelniach, w których była „wizytującym profesorem” lub prowadziła zajęcia w ramach wymiany międzynarodowej. W wielu tego typu wydarzeniach pełniła też rolę członkini komitetu naukowego (14 razy), recenzując m.in. abstrakty wystąpień, lub funkcję przewodniczącej komitetu organizacyjnego (9 razy).

Aktywność ta podejmowana była często pod egidą międzynarodowego stowarzyszenia edukacji nauczycieli – *Association for Teacher Education in Europe (ATEE)*, w którym Habilitantka pełniła ważne funkcje. W okresie 2018-2021 była członkinią zarządu, a w latach 2019-2021 skarbnikiem. Warto dodać, że dr Marta Kowalczyk-Walędziak jest także członkinią międzynarodowego stowarzyszenia - *Comparative and International Education Society (CIES)*, oraz takich krajowych towarzystw naukowych jak Polskie Towarzystwo Pedagogiczne (PTP), Polskie Towarzystwo Statystyczne czy Ludowe Towarzystwo Naukowo-Kulturalnego im. W. Tetmajera, oddział w Krakowie.

W końcowym fragmencie recenzji pragnę zwrócić uwagę na jeszcze jeden wymiar koherencji wewnętrznej dorobku dr Marty Kowalczyk-Walędziak, a mianowicie na związek poszukiwań naukowych (badawczych) z działalnością w obszarze dydaktyki akademickiej. Jak już wspomniałam w początkowym fragmencie niniejszej recenzji Habilitantka od początku swego zatrudnienia w Uniwersytecie prowadzi zajęcia z metodologii badań edukacyjnych (także w języku angielskim dla studentów kierunku pedagogika z Programu *Erasmus*), metodyki postępowania w badaniach ilościowych i jakościowych. Współpracuje też z doktorantami. W ramach Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UwB prowadzi przedmiot *Scientific writing and publishing in international academic journals*, a dla doktorantów z programów doktorskich z różnych uczelni europejskich wykłady z problematyki rozwoju profesjonalnego nauczycieli oraz warsztaty metodologiczne. Wystąpiła także jako promotor pomocnicza w przewodzie doktorskim realizowanym w Uniwersytecie w Białymstoku.

Zmierzając ku konkluzji podkreślić raz jeszcze pragnę, iż w świetle całości materiałów dołączonych do wniosku wyróżnia się szczególnie międzynarodowy wymiar działalności naukowej Habilitantki. Dr Marta Kowalczyk-Walędziak jawi się jako badaczka, nauczycielka akademicka i popularyzatorka nauki funkcjonująca w otwartej akademii europejskiej. Można powiedzieć, że całokształt jej dorobku, a nie tylko wybrane jego obszary, konstruowany jest w międzynarodowej przestrzeni akademickiej.

Konkluzja: przedstawione wyżej oceny i uwagi odnośnie do dorobku naukowego dr Marty Kowalczyk-Walędziak w pełni uzasadniają złożony przez Nią wniosek o nadanie stopnia naukowego doktor habilitowanej w naukach społecznych w zakresie pedagogiki. Moja

odpowieź na postawione we wstępnym fragmencie niniejszej recenzji pytania dotyczące tego, czy cykl wskazany we wniosku jako „osiągnięcie naukowe” stanowi wkład do dyscypliny w ramach której Habilitantka (doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki) ubiega się o awans naukowy, jak i tego, czy przedstawiony dorobek naukowy świadczy o tym, że mamy tu do czynienia z „istotną aktywnością naukową”, jest pozytywna. Analizy dokumentacji podoktorskiego dorobku Kandydatki prowadzą mnie jednoznacznie do konstatacji spełnienia przez Nią wymagań przewidzianych w *Ustawie z dn. 20 lipca 2018 r. Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce* i posiadania przez Nią predyspozycji do roli samodzielnego pracownika nauki. Z pełnym przekonaniem wnioskuję o nadanie dr Marcie Kowalczuk-Walędziak stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie pedagogika.